

Respons

Georgia - Abkhasia: Etniske abkhasere fra Syria

- Hvordan er situasjonen for de repatrierte etniske abkhaserne fra Syria?

Innledning

Denne responsen omhandler situasjonen for de etniske abkhaserne som har kommet til Abkhasia fra Syria etter at konflikten der brøt ut i 2011. I Abkhasia brukes ulike betegnelser på denne gruppa. Landinfo velger her å omtale dem som «repatrierte». Mange av dem har imidlertid selv aldri bodd eller kanskje ikke engang vært i Abkhasia tidligere.¹ Forfedrene til de etniske abkhaserne i Syria ble deportert dit for rundt 150 år siden (Brooke 2013).

Abkhasias status

Abkhasia erklærte seg som uavhengig stat i november 1994, etter å ha fått de facto uavhengighet i 1993. Abkhasia opererer med eget statsborgerskap og egne pass (Kvarchelia & CHD 2014). Det er bare Russland, Venezuela, Nicaragua og Nauru som har anerkjent Abkhasia som egen stat (Freedom House 2015; Wikipedia 2015a).² Den russiske anerkjennelsen skjedde høsten 2008.

Folketallet i Abkhasia

Ifølge folketellingen i 1989 var det 525 061 innbyggere i Abkhasia, hvorav 45 prosent var etniske georgiere og 17 prosent etniske abkhasere. I 2005 anslo georgiske myndigheter folketallet i Abkhasia til ca. 178 000 (Wikipedia 2015b). I 2014 viste offisiell statistikk i Abkhasia at det var vel 240 000 innbyggere, hvorav ca. halvparten etniske abkhasere (Rimple 2014).³

¹ Det går ikke nærmere inn på hvorfor de valgte å reise til akkurat Abkhasia og heller ikke hvilke planer de måtte ha for framtiden, for eksempel om de har noe ønske om en gang å reise tilbake til Syria.

² Dette innebærer blant annet at disse fire statene anerkjenner abkhasiske pass som reisedokumenter.

³ Paul Rimple er frilansjournalist, stasjonert i Tbilisi, og skriver for EurasiaNet.

Antall repatrierte

I midten av april 2013 opplyste en regjeringstalsmann i Abkhasia at det hadde kommet 200 etniske abkhasere fra Syria, og at 150 flere skulle komme i slutten av måneden (Brooke 2013).⁴ Fra mai 2012 til mars 2014 kom det 490 abkhasere fra Syria, ifølge myndighetene som gjengitt i Rimple (2014). I begynnelsen av 2015 var det offisielt kommet over 500.⁵ Diasporaen har rett til å vende tilbake til Abkhasia, ifølge den abkhasiske utenriksministeren (Le Ministère des affaires étrangères 2015). Russland har bistått med emigrering, blant annet med eget charterfly fra Beirut til Sotsji i Russland og buss derfra til Sukhumi.⁶ En talsperson for Utenriksdepartementet antar at det er rundt 5000 etniske abkhasere i Syria (Rimple 2014).⁷ UNPO (2013) skriver at ca. 1000 etniske abkhasere i sin tid slo seg ned i Syria.⁸

Statsborgerskap

Den abkhasiske statsborgerloven fra 2005 har et sterkt fokus på etnisk tilhørighet. Enhver etnisk abkhaser, uavhengig av bosted og statsborgerskap, kan etter den nye loven bli abkhasisk statsborger (Civil Georgia 2005b; Gugushvili 2012, s. 8).⁹ UNPO (2013) skriver at denne gruppa automatisk blir anerkjent som statsborgere. International Crisis Group (2006, s. 9) opplyste at enhver etnisk abkhaser som har bodd i utlandet, har rett til abkhasisk statsborgerskap.

De fleste av de repatrierte har fått abkhasisk statsborgerskap og pass. Men enkelte har måttet vente i flere måneder på innvilgelse. Det gjelder særlig etniske tsjerkessere (Kapba 2015).

Dobbelt statsborgerskap

Gugushvili (2012, s. 8) henviser til statsborgerloven av 2005, og skriver at dobbelt statsborgerskap med Russland er tillatt for enhver statsborger av Abkhasia, uavhengig av etnisk tilhørighet. Men dobbelt statsborgerskap med alle andre land, for eksempel Syria, er tillatt bare for etniske abkhasere.

⁴ UNPO (2013) skriver at de repatrierte dels er rene etnisk abkhasiske familier, dels blandingssekteskap mellom abkhaser og tsjerkesser.

⁵ Kapba (2015) skriver at det i begynnelsen av 2014 var registrert 522 repatrierte.

⁶ Abkhasia har ikke egen fungerende flyplass (Rimple 2014). Reiseutgiftene ble dekket av Abkhasia, ifølge den abkhasiske viseutenriksministeren (UNPO 2013).

⁷ Det er vanskelig å vite nøyaktig hvor mange abkhasere det er. Det finnes ingen egen abkhasisk organisasjon i Syria, og de fleste bor i blandede samfunn med andre fra Nord-Kaukasus, ifølge talspersonen som gjengitt i Rimple (2014).

⁸ Tyrkia mottok den største andelen. Abkhasiske myndigheter anslår at det bor ca. 700 000 etniske abkhasere i Tyrkia (International Crisis Group 2006, s. 9).

⁹ Personer som hadde bodd minst fem år i Abkhasia siden uavhengighetserklæringen 12. oktober 1999, ble også regnet som abkhasiske statsborgere. Dette førte til at de etniske georgierne som flyktet under krigen i 1992 - 1993, ikke fikk abkhasisk statsborgerskap (Gugushvili 2012, s. 8).

Russisk statsborgerskap

Svært mange borgere av Abkhasia har også russisk statsborgerskap, og følgelig også russisk pass.¹⁰ Mange synes å ha et pragmatisk forhold til det å ha russisk statsborgerskap i tillegg til det abkhasiske. Det gir mange fordeler, særlig med hensyn til utenlandsreiser. Men nesten ingen deltok i presidentvalget i Russland i 2004, de betaler ikke skatt til Russland og de tjenestegjør ikke i den russiske hæren (International Crisis Group 2006, s. 10).

Den abkhasiske lederen Sergej Bagapsh sa i et intervju med Civil Georgia (2005a) at det i august 2005 var 80 - 82 prosent av befolkningen i Abkhasia som hadde russiske pass, men at det ved utgangen av året var ventet å gå opp i nærmere 100 prosent. I en uttalelse fra parlamentet i 2006 heter det at mer enn 90 prosent av befolkningen har tatt russisk statsborgerskap (Caucasian Knot 2006). Freedom House (2015) opererer med ca. 90 prosent.

Det offisielle synet på repatrieringen

Abkhasiske myndigheter har klart gitt uttrykk for at de ønsker den abkhasiske diasporaen tilbake til Abkhasia. Tallet 50 000 har vært nevnt for at de etniske abkhaserne i Abkhasia skal kunne «balansere» en eventuell retur av etniske georgiske flyktninger. Myndighetspersoner har uttalt at repatriering av abkhasere er et spørsmål om å overleve som stat og nasjon (International Crisis Group 2006, s. 9).

I de offisielle mediene blir repatrieringen framstilt som noe positivt og progressivt, som et viktig skritt i Abkhasias utvikling. Mesteparten av informasjonen blir presentert i en entusiastisk og patriotisk tone (Kapba 2014).¹¹

Abkhasia gjenreises fremdeles, sakte men sikkert, fra sin egen krig i 1992 - 1993, ifølge myndighetene, og trenger folk, særlig fagfolk som blant andre elektrikere (Brooke 2013). Men ønsket om å få den abkhasiske diasporaen til å vende tilbake til Abkhasia, har vært vanskelig å selge overfor dem. For arbeidsledigheten er høy og levestandarden lav (Rimple 2014).

Befolkningens holdning

Det meldes om en viss misnøye eller skepsis i deler av befolkningen overfor de repatrierte. For eksempel sier loven at språkkursene (se mer om dette på neste side) skal være åpne for mange grupper, blant annet for de med permanent bostedsregistrering. Men i praksis er det bare de repatrierte som får dette tilbudet (Kapba 2014).

Den økonomiske støtten til flyktingene er ti ganger så høy som den de lokale får. Lederen for en ikke-statlig organisasjon som arbeider med rehabilitering av fysiske funksjonshemmede, er bekymret for at pensjonister og andre kan komme til å mislike den relativt store støtten til de repatrierte (Rimple 2014). En pensjonist mottar ti EUR i måneden, mens det for eksempel ikke finnes noen arbeidsledighetstrygd i det hele tatt i Abkhasia (Kapba 2015).

¹⁰ Fram til 1. juli 2009 var det svært lett å få russisk statsborgerskap. Det var ikke nødvendig å reise til Russland for å søke (Gugushvili 2012, s. 8). Praksisen med å utstede russiske pass til borgere av Abkhasia begynte i 2000 (International Crisis Group 2006, s. 10).

¹¹ I 2013 kunne Abkhaz World (2013) melde at utenriksministeren selv møtte fram kl. 03.30 om natta for å ønske en gruppe repatrierte velkommen til Abkhasia.

Bistand og støtte til de repatrierte

Internasjonal bistand

Internasjonale organisasjoner, som UNHCR og Danish Refugee Council, arbeider for å bistå de repatrierte med å bli integrert i Abkhasia (Le Ministère des affaires étrangères 2015).

Økonomisk støtte

Det finnes et eget repatrieringsprogram for å oppmuntre etniske abkhasere til å komme «hjem», og for å hjelpe de tilbakevendte (Brooke 2013). I perioden 2012 - mars 2014 delte fondet ut USD 1,5 millioner til bolig, utdanning og finansiell støtte til de repatrierte.

Kildene spriker med hensyn til hvor mye økonomisk støtte den enkelte får. Kapba (2015) skriver at det månedlige beløpet er 42 EUR per voksen, mens pensjonister og barn mottar 63 EUR. Rimple (2014) skriver at hver enkelt av de repatrierte mottar ca. USD 280 i måneden i støtte.

Bolig

Mange hus har stått tomme siden krigen i Abkhasia i 1992 – 1993, da anslagsvis 200 000 - 250 000 etniske georgiere ble tvunget til å flykte. I dag bor alle fra Syria i leiligheter i Sukhumi og omkringliggende områder, betalt ved hjelp av statlige midler (Rimple 2014).

Språk

Bare et fåtall av de repatrierte snakker russisk eller abkhasisk (Brooke 2013). Myndighetene tilbyr gratis opplæring i disse språkene. Abkhasisk er vanskelig å lære, og mange repatrierte ser ikke den helt store kost-nytteverdien. Russisk derimot, er lettere å lære og dessuten mer brukt i Abkhasia (Kapba 2015).

Arbeid

Hovedutfordringen for de repatrierte synes å være å finne seg en jobb, noe som har sammenheng blant annet med manglende språkferdigheter (Le Ministère des affaires étrangères 2015). Det er generelt mangel på arbeid i Abkhasia (Abaza 2015; Kapba 2015).

Barnehage og skole

Mange repatrierte klager over at det er vanskelig å få plass i barnehage, noe som skyldes en generell mangel på plasser. Tilgang til skole er lettere.¹² Mange repatrierte studerer ved høyskoler (Kapba 2015).

¹² Kilden sier ingenting om hvorvidt det er noen av barna som ikke går på skole.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Abaza, J. (2015, 28. august). From Syria to Abkhazia: A Syrian woman's journey. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/in-depth/features/syria-abkhazia-syrian-woman-s-journey-488703615> [lastet ned 2. november 2015]
- Abkhaz World (2013, 20. april). 145 Repatriants from the Syrian Arab Republic are Settled into the hotel "Aytar" in Sukhum. *Abkhaz World*. Tilgjengelig fra <http://abkhazworld.com/aw/diaspora/132-145-repatriants-from-the-syrian-arab-republic-are-settled-into-the-hotel-qaytarq-in-sukhum> [lastet ned 2. november 2015]
- Brooke, J. (2013, 15. april). Syrian Refugees Go "Home" to Former Russian Riviera. *Voice of America*. Tilgjengelig fra http://www.voanews.com/content/syrian_refugees_go-home_to_former_russian_riviera/1642027.html [lastet ned 2. november 2015]
- Caucasian Knot (2006, 18. oktober). Парламент Абхазии: фактическую независимость надо лишь легитимировать в соответствии с Уставом ООН. [Parlamentet i Abkhasia: De facto uavhengighet trenger bare å bli legitimert i samsvar med FN-pakten]. *Caucasian Knot*. Tilgjengelig fra <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/102055/> [lastet ned 2. november 2015]
- Civil Georgia (2005a, 17. august). Abkhaz Leader Speaks of Relations with Moscow, Tbilisi. *Civil.ge*. Tilgjengelig fra http://www.civil.ge/eng/_print.php?id=10572 [lastet ned 2. november 2015]
- Civil Georgia (2005b, 25. oktober). Abkhazia Adopts Law on Citizenship. *Civil.ge*. Tilgjengelig fra <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=11042> [lastet ned 2. november 2015]
- Freedom House (2015, 10. august). *Freedom in the world. Abkhazia*. Washington D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/abkhazia> [lastet ned 2. november 2015]
- Gugushvili, A. (2012, september). *Country Report: Georgia*. Fiesole: EUDO Citizenship Observatory. Tilgjengelig fra <http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=countryProfiles&f=Georgia.pdf> [lastet ned 2. november 2015]
- International Crisis Group (2006, 15. september). *Abkhazia Today. Europe Report N°176*. Tbilisi/Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/176_abkhazia_today.pdf [lastet ned 5. november 2015]
- Kapba, A. (2014, 30. januar). *Syrian repatriates – adaptation and integration*. London: International Alert. Tilgjengelig fra <http://www.international-alert.org/blog/syrian-repatriates-adaptation-and-integration-en> [lastet ned 2. november 2015]

Respons Georgia - Abkhasia: Etniske abkhasere fra Syria

- Kvarchelia, L. & CHD, dvs. Centre for Humanitarian Programmes (2014, april). *Abkhazia. Issues of citizenship and security*. Sukhumi: CHD. Tilgjengelig fra <http://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/abkhazia-issues-of-citizenship-and-security.pdf> [lastet ned 5. november 2015]
- Le Ministère des affaires étrangères (2015, 16. januar). *Abkhazian Foreign Minister Viacheslav Chirikba received the Danish Refugee Council (DRC) project consultant, who works with the Syrian repatriates in Abkhazia*. Sukhumi: Le Ministère des affaires étrangères. Tilgjengelig fra <http://mfaapsny.org/fr/information/?ID=3251> [lastet ned 2. november 2015]
- Rimple, P. (2014, 26. mars). Syrian Refugees Grapple with Adapting to Life in Abkhazia. *EurasiaNet*. Tilgjengelig fra <http://www.eurasianet.org/node/68194> [lastet ned 2. november 2015]
- UNPO, dvs. Unrepresented Nations and Peoples Organization (2013, 1. mai). *Abkhazia: Welcoming Refugees From Syria*. Brussel/Haag: UNPO. Tilgjengelig fra <http://unpo.org/article/15849> [lastet ned 2. november 2015]
- Wikipedia (sist endret 23. august 2015a). *Abkhazian passport*. Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Abkhazian_passport [lastet ned 2. november 2015]
- Wikipedia (sist endret 20. oktober 2015b). *Abchazien*. Tilgjengelig fra <https://sv.wikipedia.org/wiki/Abchazien> [lastet ned 2. november 2015]

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.